

Brussel, 23 mei 2024
(OR. en)

10183/24

RECH 243
COMPET 580

RESULTAAT BESPREKINGEN

van: het secretariaat-generaal van de Raad
d.d.: 23 mei 2024
aan: de delegaties

nr. vorig doc.: 9329/1/24 REV 1

Betreft: De evaluatie achteraf van Horizon 2020 en de toekomstige vooruitzichten
- Conclusies van de Raad (goedgekeurd op 23 mei 2024)

Voor de delegaties gaan hierbij de conclusies van de Raad over *de evaluatie achteraf van Horizon 2020 en toekomstige vooruitzichten*, zoals goedgekeurd door de Raad tijdens zijn 4026e zitting van 23 mei 2024.

**CONCLUSIES VAN DE RAAD OVER DE EVALUATIE ACHTERAF VAN
HORIZON 2020 EN TOEKOMSTIGE VOORUITZICHTEN**

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

HERINNEREND AAN:

- zijn conclusies van 27 mei 2016¹ over “KP7 en de toekomstige vooruitzichten: investeringen in onderzoek en innovatie voor groei, werkgelegenheid en oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen”, waarin de Raad het ambitieuze vereenvoudigingsstreven waartoe de Commissie de aanzet heeft gegeven onderschrijft, onderkent dat de aantrekkelijkheid en toegankelijkheid van het kaderprogramma (KP) moet worden gewaarborgd, erkent dat de beleidsagenda’s beter op elkaar moeten worden afgestemd, onderkent dat de meest recente, kwalitatief toereikende gegevens nodig zijn voor de beoordeling van de langetermijneffecten van de O&O&I-kaderprogramma's van de EU, rekening houdend met de noodzaak om de administratieve lasten voor de deelnemers te beperken, en waarin hij de Commissie en de bevoegde nationale en regionale overheden verzoekt om het hefboomeffect van overheids-uitgaven voor O&O op andere publieke en private financiering van O&I te vergroten en publiek-private samenwerking te bevorderen;
- zijn conclusies van 1 december 2017² “Van de tussentijdse evaluatie van Horizon 2020 naar het negende kaderprogramma”, waarin de Raad beklemtoont dat de toegevoegde waarde voor de EU de belangrijkste drijvende kracht moet zijn bij het uitstippelen en uitvoeren van het KP;

¹ Doc. 9527/16.

² Doc. 15320/17.

- zijn aanbeveling van 19 november 2021³ over “een pact voor onderzoek en innovatie in Europa”, waarin hij een reeks gemeenschappelijke waarden en beginselen naar voren schuift die inherent zijn aan de Europese Onderzoeksruimte (EOR) en de bijbehorende O&I-systemen, zoals het nastreven van excellentie en inclusiviteit als beginsel om het volledige potentieel van de EOR te verwezenlijken; waarin hij tevens wijst op het belang van coördinatie en samenhang tussen de Europese dimensie en het nationale en regionale O&I-beleid, de algemene verantwoordelijkheid om de impact van kennis op de samenleving te vergroten, en waarin hij opnieuw de doelstelling bevestigt om 3 % van het Unie-bbp te investeren in onderzoek en ontwikkeling;
 - zijn conclusies van 13 oktober 2022⁴ over Speciaal verslag nr. 15/2022 van de Europese Rekenkamer getiteld “De maatregelen om de deelname aan Horizon 2020 te verbreden waren goed ontworpen, maar duurzame verandering zal grotendeels afhangen van de inspanningen van de nationale autoriteiten” en zijn conclusies van 9 maart 2023⁵ over Speciaal verslag 23/2022 van de Europese Rekenkamer getiteld “Synergieën tussen Horizon 2020 en de Europese structuur- en investeringsfondsen – De mogelijkheden worden nog niet ten volle benut”, waarin hij benadrukt dat synergie tussen zowel EU-programma’s als tussen Europese, nationale en regionale niveaus, van groot belang is voor een coherente programmering en uitvoering, en voor het wegwerken van de O&I-kloof.
1. IS INGENOMEN MET het verslag van de Commissie aan het Europees Parlement en de Raad “Evaluatie achteraf van Horizon 2020, het EU-kaderprogramma voor onderzoek en innovatie”⁶, dat op 29 januari 2024 is bekendgemaakt; NEEMT ER NOTA VAN dat in Horizon Europa rekening is gehouden met verschillende aanbevelingen van de ex-postevaluatie en ZIET derhalve UIT naar de tijdige verslaglegging van de Commissie over de tussentijdse evaluatie van Horizon Europa. WIJST NOGMAALS OP het belang van een solide en rigoureuze empirische basis voor het ontwerp en de uitvoering van kaderprogramma’s.

³ Doc. 13701/21.

⁴ Doc. 13426/22.

⁵ Doc. 7258/23.

⁶ Doc. 5941/24 + ADD 2-4.

- I. Kernbeginselen
2. BEKLEMT OONT dat de overkoepelende doelstellingen van het kaderprogramma erin bestaan, vanuit een streven naar excellentie concrete resultaten te boeken die de EU-burgers ten goede komen, de wetenschappelijke en technologische grondslagen van de EU te versterken en tegelijkertijd alle onderzoeksactiviteiten die noodzakelijk worden geacht om bij te dragen aan de ontwikkeling en de uitvoering van het beleid ter zake van de Unie te bevorderen; MERKT OP dat het kaderprogramma van groot belang is voor de politieke en beleidsprioriteiten van de Unie, met inbegrip van de ontwikkeling van de EOR waarin onderzoekers, wetenschappelijke kennis en technologie vrij circuleren, hetgeen sterk bijdraagt tot het concurrentievermogen en de veerkracht van de Unie.
3. ONDERSTREEPT de cruciale functie van het kaderprogramma als centraal instrument op EU-niveau ter ondersteuning van O&I en BEVESTIGT dat de meerwaarde van het kaderprogramma bestaat in het mogelijk maken van O&I-activiteiten, met name onderzoek in samenwerkingsverband, die met andere middelen of financieringsbronnen niet haalbaar zouden zijn.
4. ONDERSCHRIJFT de boodschap van de evaluatie dat er tijdens de uitvoeringsfase van het kaderprogramma toereikende financiering en stabiliteit moet worden geboden om die doelstellingen te verwezenlijken en een boost te geven aan het concurrentievermogen van de Unie, haar aantrekkelijkheid voor O&I-talent en haar vermogen om publieke en private investeringen aan te trekken, zonder vooruit te lopen op het toekomstige MFK van de Unie. BENADRUKT voorts dat dit een sterk en onderling verbonden Europees systeem voor O&I op EU-, nationaal en regionaal niveau vergt en HERINNERT ERAAN dat de EU-lidstaten, met een EU-investering van 2,22 % van het bbp in 2022, ver verwijderd zijn van de doelstelling om op EU-niveau jaarlijks 3 % van het bbp te investeren in O&O.

II. Wetenschappelijk effect

5. IS INGENOMEN met de aanzienlijke wetenschappelijke impact van Horizon 2020, dat voor wetenschappelijke doorbraken en baanbrekende wetenschappelijke en technologische vooruitgang zorgt en op die manier een aanzienlijke bijdrage levert aan de positie van de Unie als mondiale wetenschappelijke macht. ERKENT met name de wetenschappelijke bijdragen van de Europese Onderzoeksraad (ERC) en de Marie Skłodowska-Curie-acties (MSCA) als vlaggenschipinstrumenten en IS INGENOMEN met het positieve structurerende effect ervan op de kwaliteit van wetenschap, opleiding, loopbaanontwikkeling en arbeidsomstandigheden van onderzoekers. ROEPT de Commissie OP verder te bekijken hoe het hefboomeffect van deze instrumenten kan worden uitgebreid tot wetenschappelijke excellentie en betere vaardigheden en loopbanen van onderzoekers in alle organisaties die aan het kaderprogramma deelnemen.
6. NEEMT ER NOTA VAN dat Horizon 2020 de gehele O&I-waardeketen bestreekt en ROEPT de Commissie OP te streven naar een evenwichtige verdeling van de financieringsmogelijkheden tussen fundamenteel onderzoek en de laatste fasen van de economische of maatschappelijke valorisatie van onderzoeksresultaten, met inbegrip van meer mogelijkheden voor onderzoek in samenwerkingsverband op lagere niveaus van technologische paraatheid (TRL's). BENADRUKT dat het belangrijk is te investeren in een sterke en brede kennisbasis, zodat op langere termijn een breed scala aan O&I-output wordt gewaarborgd, en daarbij het vermogen van de Unie te versterken om snel en doeltreffend op onvoorziene crises te reageren.

III. Maatschappelijk effect

7. NEEMT NOTA van de aanzienlijke bijdragen van Horizon 2020 aan het aanpakken van belangrijke maatschappelijke uitdagingen overeenkomstig de prioriteiten van de Unie en gekoppeld aan de duurzameontwikkelingsdoelstellingen (SDG's); IS INGENOMEN met de evolutie, na de tussentijdse evaluatie van Horizon 2020, naar een meer strategische, interdisciplinaire en gerichte aanpak van het programma, gericht op het bevorderen van O&I-activiteiten die het potentieel bezitten om sociale, economische en milieusystemen te transformeren en de veerkracht van de Unie te versterken. MERKT OP dat de begrotingsdoelstelling van Horizon 2020 voor klimaatspecifieke thema's niet volledig is gehaald.

8. BENADRUKT dat deze aanpak, om het volledige potentieel van investeringen in O&I op alle niveaus aan te boren, gepaard moet gaan met een gecoördineerde inzet, vroegtijdige betrokkenheid van de lidstaten en raadpleging van alle belanghebbenden bij het bepalen en gezamenlijk formuleren van de thematische O&I-prioriteiten. BENADRUKT het belang van een bottom-upbenadering, die minder prescriptief is binnen de thematische prioriteiten, waarbij de creativiteit van onderzoekers ten volle wordt benut om die prioriteiten aan te pakken. VERZOEKT de Commissie om relevante bijdragen uit alle programmaonderdelen te blijven combineren om gemeenschappelijke doelstellingen te kunnen nastreven en op belangrijke gebieden een grotere impact te bereiken, zoals geïnitieerd door de aanpak op basis van focusgebieden. HERINNERT AAN de belangrijke rol van de resultaten van O&I in het beleidsvormingsproces en MOEDIGT de Commissie AAN de feedback van projecten van het kaderprogramma op het beleid te optimaliseren.
9. ERKENT dat de aandacht voor de menswetenschappelijke aspecten (social sciences and humanities – SSH) gedurende de looptijd van het programma is gegroeid en dat de kwaliteit van de integratie van SSH in projecten is verbeterd, maar BETREURT dat de menswetenschappelijke dimensie niet in alle programmaonderdelen dezelfde aandacht krijgt en niet altijd even kwalitatief is geïntegreerd; ONDERSTREEPT dat het belangrijk is het maatschappelijk perspectief op onderzoeksactiviteiten en technologische ontwikkeling mee te nemen en daardoor betere mogelijkheden te scheppen om industriële en maatschappelijke waarde te creëren. ROEPT de Commissie OP reeds in de ontwerpfasen van alle werkprogramma's op meer adequate wijze aandacht te besteden aan maatschappelijke overwegingen en die dimensie in projectvoorstellen, voor zover relevant, strenger te evalueren.

IV. Economische impact

10. ERKENT de bredere economische impact van het programma, niet alleen doordat investeringen in O&I en de overdracht van kennis naar de samenleving en de markt de werkgelegenheid en economische groei stimuleren, maar ook door het aantrekken van publieke en particuliere investeringen en door het bevorderen van de productiviteit van de betrokken bedrijven. BENADRUKT dat particuliere investeringen via het KP verder moeten worden aangemoedigd en ondersteund. WIJST OP de raming dat elke euro die in Horizon 2020 wordt geïnvesteerd in 2040 vijf euro aan voordelen voor EU-burgers zal opleveren. IS INGENOMEN MET de extra inspanningen om de prestaties van de Unie op het gebied van O&I te versterken.

11. IS INGENOMEN met de invoering van het proefproject van de Europese Innovatieraad (EIC) in Horizon 2020, als eerste stap naar één centraal loket voor innovatiemaatregelen; HERHAALT dat de lidstaten en de Commissie steun moeten blijven verlenen voor alle soorten innovatie, met inbegrip van baanbrekende innovatie en technologisch potentieel in heel Europa, en voor de inspanningen ter versterking van de Europese durfkapitaalmarkt, die grensoverschrijdende investeringen faciliteert en ervoor zorgt dat er meer risicokapitaal beschikbaar is voor innovatie, inclusief het opschalen van nieuwe technologieën. ROEPT de Commissie OP de synergieën tussen relevante innovatie-instrumenten en -programma's verder te verdiepen, bijvoorbeeld om bij het ondersteunen van innovatie voor een grotere complementariteit tussen het Europees Instituut voor innovatie en technologie (EIT) en de EIC te zorgen, en te bekijken hoe overlappingen tussen instrumenten kunnen worden voorkomen.
12. BENADRUKT dat, ondanks de enorme hoeveelheid exploiteerbare resultaten van Horizon 2020-projecten, meer inspanningen moeten worden geleverd om de daadwerkelijke acceptatie door eindgebruikers, met inbegrip van beleidsmakers, te verbeteren. WAARDEERT de door de Commissie geleverde inspanningen voor de invoering van diensten en instrumenten ter ondersteuning van de exploitatie en verspreiding in de hele Unie om de zichtbaarheid en bruikbaarheid van de resultaten te verbeteren, maar DRINGT er bij de Commissie OP AAN die instrumenten en diensten verder te verbeteren en uit te breiden en na te gaan of er nog andere manieren zijn om begunstigden te ondersteunen bij het verbeteren van hun kennisvalorisatie- en communicatiecapaciteiten en -vaardigheden.
13. ONDERSTREEPT de meerwaarde van vroegtijdige betrokkenheid van eindgebruikers of hun perspectieven bij het ontwerp en de structuur van relevante O&I-projecten. IS INGENOMEN MET de gestegen deelname van nieuwkomers uit verschillende sectoren, wetenschappelijke disciplines en landen aan Horizon 2020 en ROEPT de Commissie OP de deelname van nieuwe entiteiten uit de hele Unie die een meerwaarde kunnen bieden bij het versterken van kenniscreatie en -valorisatie, met name kleine en middelgrote ondernemingen, te blijven faciliteren.

V. Synergieën

14. ERKENT de vooruitgang die is geboekt bij het faciliteren van synergieën tussen Horizon 2020 en andere EU-programma's en -fondsen; MERKT OP dat in het kader van Horizon 2020 vooruitgang is geboekt met bovenstroomse synergieën en alternatieve financiering bij de uitvoering, maar dat gebleken is dat er inzake benedenstroomse synergieën en aanvullende financiering uit EU-, nationale, regionale en particuliere bronnen verbetering nodig is. ERKENT dat partnerschappen synergieën tussen nationale en EU-financiering kunnen bevorderen en kenniscreatie en -valorisatie kunnen versterken; BEVEELT AAN om efficiëntere trajecten op te zetten binnen het kaderprogramma, tussen relevante sectorale EU-programma's en naar nationale en regionale programma's voor de verfijning of opschaling van onderzoeks- en innovatieresultaten die het resultaat zijn van acties van het kaderprogramma, teneinde de exploitatie en uitrol ervan te stimuleren; MOEDIGT de Commissie en de lidstaten AAN te bekijken hoe de reikwijdte en het gebruik van het excellentiekeurmerk kunnen worden uitgebreid en hoe de bekendheid van die mogelijkheid kan worden vergroot.
15. VERZOEKT de Commissie om samen met de lidstaten een overkoepelende visie te ontwikkelen op het Europese, nationale en regionale financieringslandschap voor O&I die door het ontwerp van de programma's en een betere koppeling tussen alle onderdelen voor een vereenvoudiging en een meer gecoördineerde aanpak zorgt, waarbij de complementariteit en de samenhang worden vergroot, versnippering wordt verminderd en de resultaten van O&I maximaal worden benut. MOEDIGT de Commissie en de lidstaten AAN om werk te maken van een nauwere samenwerking tussen organen die bij het beheer van relevante O&I-gerelateerde programma's op EU-, nationaal en regionaal niveau zijn betrokken, met inbegrip van cohesiebeidsprogramma's en het kaderprogramma; ROEPT de Commissie OP te blijven investeren in de bewustmaking van financieringsorganen en aanvragers van exploiteerbare resultaten van het kaderprogramma, alsook in follow-upmogelijkheden voor alle programma's en in verschillende stadia van het O&I-traject.

VI. Ondersteuning van de EOR

16. IS INGENOMEN MET de doelstellingen en verwezenlijkingen van het onderdeel Wetenschap met en voor de samenleving (Science with and for Society – SwafS) van Horizon 2020 en ROEPT de Commissie en de lidstaten OP het kaderprogramma beter af te stemmen op het beleidskader van de EOR om de relevantie ervan voor de totstandbrenging van één enkele, grenzeloze Europese O&I-markt te verbeteren.
17. IS INGENOMEN met de vooruitgang die in Horizon 2020 is geboekt op het gebied van genderevenwicht, maar IS VAN OORDEEL dat de deelname van vrouwen, onder meer aan projectcoördinatie, in het programma moet worden bevorderd; VERZOEKT de Commissie om de oorzaken van onevenwichtigheden verder te analyseren en krachtigere aanvullende maatregelen te onderzoeken om vrouwelijke onderzoekers, beoordelaars, ondernemers en innovators te ondersteunen, en BEVEELT AAN de nadruk te blijven leggen op de integratie van de genderdimensie in onderzoeks- en innovatie-inhoud en op het ondersteunen van de mainstreaming van gendergelijkheid.
18. WIJST OP de ontwikkeling, modernisering en betere toegankelijkheid van onderzoeks- en technologie-infrastructuren dankzij Horizon 2020, waardoor de samenwerking op het gebied van onderzoek wordt versterkt, geavanceerde wetenschappelijke vooruitgang mogelijk wordt gemaakt en ervoor wordt gezorgd dat innovaties worden getest; BEVEELT de lidstaten en de Commissie AAN om de toegang tot onderzoeksinfrastructuren te vergemakkelijken, onder meer voor gezamenlijk onderzoek, en om sterkere synergieën tot stand te brengen tussen EU-, nationale en regionale financieringsprogramma's voor onderzoeksinfrastructuren, teneinde ervoor te zorgen dat hun activiteiten duurzaam zijn, in overeenstemming met de werkzaamheden en aanbevelingen van het Esfri.

19. IS INGENOMEN met de vooruitgang die is geboekt bij de integratie van de beginselen en vereisten inzake open toegang in Horizon 2020, de ontwikkeling van het opentoevangsplatform Open Research Europe (ORE) en de oprichting van de Europese open-wetenschapsclooud (EOSC), hetgeen bijdraagt tot een betere kennisverspreiding; BEVEELT voorts AAN om bij het beheer van gegevens in alle disciplines en programmaonderdelen de vindbaarheid, toegankelijkheid, interoperabiliteit en herbruikbaarheid (findable, accessible, interoperable, reusable – FAIR) van gegevens te stimuleren.
20. BRENGT IN HERINNERING dat de openheid van Horizon 2020 voor internationale samenwerking op het gebied van O&I belangrijk is om de uitmuntendheid en aantrekkelijkheid van de EU te versterken, mondiale uitdagingen aan te pakken en de doelstellingen van het externe en ontwikkelingsbeleid van de Unie te ondersteunen. VERZOEKT de Commissie werk te maken van nauwere internationale samenwerking in overeenstemming met de beginselen en waarden voor internationale samenwerking op het gebied van O&I, alsook van de open strategische autonomie van de EU, met behoud van een open economie en rekening houdend met de veranderende geopolitieke context, door openheid en vrijheid van wetenschappelijk onderzoek af te wegen tegen de noodzaak om de onderzoeksveiligheid te verbeteren.

VII. Participatie verbreden

21. NEEMT NOTA VAN de bescheiden toename van de participatie en van de EU-bijdrage van verbredingslanden in Horizon 2020, en van de blijvende kloof tussen verbredingslanden en andere landen; HERINNERT ERAAN dat voor echte duurzame verandering doorlopend nationale investeringen in en gerichte hervormingen van de nationale O&I-stelsels nodig zijn. DRINGT er bij de Commissie OP AAN het effect en de doeltreffendheid van de uitgevoerde verbredingsmaatregelen te evalueren en te presenteren, rekening houdend met de verschillende onderliggende oorzaken van de O&I-kloof. ERKENT dat er onder de begunstigden van het onderdeel “Topkwaliteit verspreiden en deelname verbreden” minder nieuwkomers waren dan bij andere programmaonderdelen; WIJST tegelijkertijd op de aanzienlijke verschillen tussen verbredingslanden, zowel in termen van participatie als succespercentage, en VERZOEKT de Commissie in dit verband de impact te evalueren en te presenteren van verschillende opties voor een doeltreffendere aanpak, met inbegrip van acties op maat, die rekening houden met de geconstateerde onderliggende oorzaken en helpen om de O&I-kloof te dichten.

22. BENADRUKT dat de dankzij verbredingsmaatregelen mogelijk gemaakte partnerschappen met goed presterende instellingen een doorslaggevende bijdrage hebben geleverd aan de kwaliteit van het onderzoek in verbredingslanden, en VERZOEKT de Commissie om de maatregelen te versterken die het openstellen van onderzoeksnetwerken ondersteunen en netwerk mogelijkheden bieden, met name aan beginnende onderzoekers. ROEPT de Commissie OP een breder gebruik van synergetische en op samenwerking gebaseerde benaderingen voor capaciteitsopbouw te onderzoeken en de steunmaatregelen daarvoor uit te breiden.

VIII. Uitvoering

23. STELT tot zijn spijt VAST dat verschillende onderdelen van het programma met een aanzienlijke overinschrijving kampten, waardoor aanzienlijke inspanningen en middelen voor aanvragers verloren zijn gegaan; ROEPT de Commissie OP te blijven zoeken naar nieuwe benaderingen om overinschrijving en de lage succespercentages aan te pakken, de vereenvoudigingsinspanningen voort te zetten en de administratieve kosten voor aanvragers en begunstigden te verlagen; MERKT OP dat voor bijna driekwart van de voorstellen die onafhankelijke deskundigen als van hoge kwaliteit hadden beoordeeld geen financiering werd gevonden. IS VERHEUGD dat er maatregelen worden uitgetest die gericht zijn op een grotere efficiëntie of de vereenvoudiging van het programma en VERZOEKT de Commissie verder te bekijken hoe het foutenpercentage in de operationele uitgaven en de personeelskosten in het kader van ondersteunde acties kan worden verminderd; BENADRUKT dat proefprojecten tijdig en op transparante wijze moeten worden geëvalueerd, rekening houdend met de feedback van begunstigden en belanghebbenden, voordat er veranderingen in ruimere zin worden doorgevoerd; BENADRUKT tegelijkertijd hoe belangrijk het is dat de regels voor deelname zo stabiel mogelijk blijven en dat er behoefte is aan richtsnoeren voor aanvragers en begunstigden.

24. MERKT OP dat het buitensporige aantal instrumenten binnen het programma, waaronder het complexe partnerschaplandschap, ten koste gaat van de overzichtelijkheid en toegankelijkheid voor aanvragers, ondanks aanzienlijke verbeteringen, zoals het financierings- en aanbestedingsportaal. ROEPT de Commissie OP de toegevoegde waarde van elk afzonderlijk instrument te onderzoeken en instrumenten die zwak presteren of overlappen te schrappen. ONDERKENT de vitale rol van de nationale contactpunten bij het begeleiden en ondersteunen van aanvragers en VERZOEKT de lidstaten en de Commissie de rol en activiteiten van die contactpunten te versterken en daarnaast het beheer en de capaciteit voor de organisatie van onderzoek te ondersteunen.

IX. Monitoring

25. IS INGENOMEN MET de toegenomen aandacht voor de beoordeling van de resultaten en effecten van Horizon 2020, maar BETREURT de te beperkte focus van de monitoring-regelingen in Horizon 2020, met name bij het beoordelen van de economische en maatschappelijke gevolgen, horizontale kwesties (gender- en menswetenschappelijke vraagstukken), van de beleidsprioriteiten (zoals klimaatactie), en van de hefboomeffecten op de organisatorische veranderingen op het gebied van O&I bij de begunstigden. MOEDIGT de Commissie derhalve AAN de langetermijneffecten van het programma in toekomstige evaluaties te blijven beoordelen, de verzameling en de kwaliteit van gegevens voor het hele programma te verbeteren, en verder te werken aan de ontwikkeling van innovatieve methoden, relevante indicatoren en realistische doelstellingen om de monitoring te optimaliseren.